

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ТА РОЗВИТОК СІЛЬГОСППІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ КРИЗИ

О.А. Подік, аспірант*

Житомирський національний агроекологічний університет

Розкрито основні причини недостатнього рівня розвитку агробізнесу в Україні та можливість створення умов для стрімкого розвитку сільгосппідприємств.

Постановка проблеми. Планування розвитку аграрних підприємств в сучасних умовах є складним завданням, насамперед, тому що неможливо розраховувати на фінансову підтримку з боку держави. Крім того, постійні кардинальні зміни в законодавчій базі стосовно розподілу бюджетних коштів та їх надходження унеможливають складання багаторічних стратегій розвитку сільгосппідприємств. Тому пропонується акцентувати увагу на бездотаційному стимулюванні розвитку галузі свинарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі існує чимало публікацій, присвячених пошуку шляхів адаптації підприємств до ринкових умов та підвищення інвестиційної

* Науковий керівник – М.В. Кузубов, д. е. н.

привабливості сільського господарства, як основи забезпечення національного продовольчого ринку товарними ресурсами, серед них чільне місце посідають роботи П.Т. Саблука, В.М. Рабштини, М.Й. Маліка та ін.

Мета досліджень. Разом з тим, існує безліч питань, що сьогодні не охоплені науковими дослідженнями і практично не висвітлені у фахових публікаціях. Так, потребує уваги пошук нових шляхів стимулювання розвитку агробізнесу через систему бездотаційної та зміну існуючої дотаційної політики держави в галузях сільського господарства. Зазначеним аспектам присвячується дана стаття.

Виклад основного матеріалу. Розвиток економіки, ефективна її структурна перебудова та приплив грошових коштів на розвиток галузі можливі лише за умов ефективного використання інвестиційного потенціалу регіону. З погляду на це, задачі активізації використання інвестиційного потенціалу регіону, залучення інвестицій у галузь є складними і багатоплановими.

На даний час законодавча база сприяє залученню іноземних інвестицій, в той час як політична ситуація в країні, навпаки, відлякує інвесторів, попри всі намагання держави їх зацікавити. Слід сказати про скасування деяких положень в Законі України «Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку в Житомирській області» та подальше врегулювання питань, що виникли між інвесторами та державою. Головними положеннями були тимчасові «податкові канікули» для підприємств, що впроваджували інвестиційні проекти, зокрема пільги податку на прибуток та ввізне мито. Більшість проектів було розраховано до кінця 2010 року з урахуванням цих пільг. Проте, вклавши основну суму коштів в свої інвестиційні проекти, інвестори залишилися ошуканими, оскільки у 2005 р. було скасовано надання даних пільг. Тривалі судові процеси та переговори з державними органами влади не дали результатів, щодо вирішення майбутньої долі цих проектів. На підприємствах замість пільг залишилися одні зобов'язання перед державою, а саме: суворозвітність і точність дотримання бізнес-плану заявленого в інвестиційному проекті. В іншому разі підприємство мало сплатити всі отримані на той час у вигляді пільг «грошові кошти». Звичайно, після такого широкого жесту інвестиційна привабливість України, зокрема і Житомирської області, значно знизилась. Деякі підприємства закрились, а реалізація нових інвестиційних проектів так і не розпочалася.

Доцільність надання податкових канікул для підприємств дійсно була під запитанням. Проте при правильному підході дані пільги впливали на розвиток інфраструктури відсталих районів області:

створювалися нові робочі місця, залучалися спеціалісти тощо. Створення додаткових робочих місць та вкладання коштів на розбудову села через систему пільг для держави є вигідним, оскільки створення одного робочого місця для держави обходиться до 15,4 тис. євро [1]. Для бюджетів районів ці кошти надто великі. Тому, наприклад, для тваринницької галузі, яка знаходиться в важкому стані, запровадження тимчасових пільг для інвесторів могло б стати головним стимулом для розвитку тваринницької галузі. Бездотаційна політика повинна мати пріоритетне значення особливо в умовах кризи.

Проте слід зауважити, що дану політику слід вести стосовно всіх підприємств галузі без винятку, щоб поставити всіх виробників в однакові умови.

Ще одне болюче питання при оподаткуванні підприємств виникає при появі заборгованості перед бюджетом. Проте, як показує досвід, існують випадки появи цієї заборгованості через несплату державними підприємствами коштів за отриману продукцію. Постає питання, а з чого тоді платити податки виробнику? Крім того, відразу накладаються чималі суми штрафних санкцій. Виявляється, що держава заробляє відсотки від власних віртуальних боргів, при цьому знищуючи підприємства, за рахунок яких тримається весь державний апарат. У даному випадку підприємство, яке, можливо, ще й має кредитні зобов'язання перед банком, продотувало державу, та ще й повинне сплатити штраф. Абсурдність даної ситуації не викликає сумнівів та спонукає до ряду питань: чому державне підприємство не може взяти кредит на свої потреби, а за рахунок «субсидування» виробника вирішує свої нагальні потреби? Чому, маючи кредитові зобов'язання перед бюджетом та дебітові перед державним підприємством, виробник не може зробити взаємозалік? Вирішення даної ситуації в галузі свинарства та й в інших галузях народного господарства, дало б змогу прискорити обіг грошових коштів та сприяло б розвитку підприємств. Проте дана ситуація через некваліфікований менеджмент може призвести до швидкого банкрутства державних підприємств внаслідок накопичення таких зобов'язань та безвідповідальності керівників таких підприємств.

Запровадження ефективної системи міжбюджетних відносин та тимчасових податкових канікул дозволить в короткі строки оновити матеріально-технічну базу аграрних підприємств та збільшити потужності. Як наслідок такої політики може бути подальша відмова від дотування та застосування різноманітних пільг у зв'язку з достатнім рівнем прибутковості підприємств. Наприклад, свинарство є «скоростиглою» галуззю і перші прибутки можна отримувати вже через 9-12 місяців. Тому зменшення податкового навантаження на

підприємство в разі запровадження нових технологій, закупівлі обладнання, молодняка вже через рік може принести вагомі результати та підприємство в змозі буде платити всі податки та збори на загальних підставах. Разом з тим, через рік регіон отримає додаткові робочі місця, збільшення податкових надходжень та розвинуте виробництво й інфраструктуру.

Висновки. Проблема недостатнього рівня розвитку агробізнесу полягає в недостатньому рівні підтримки сільгоспвиробників з боку держави. При обмеженості грошових коштів постає питання їх цільового та ефективного використання. Особливу увагу до вирішення нагальних проблем в галузі в умовах кризи слід надавати бездотаційному стимулюванню розвитку, підвищенні зацікавленості сільгоспвиробників до збільшення виробництва продукції за допомогою тимчасового зменшення податного навантаження.

Список використаних джерел

1. Бандур С. Низька зарплата – найбільша проблема ринку праці. // Газета «День». – №15 (29 січня 2008 р.).